

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,

tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,

el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2012 M. BALANDŽIO 18 D. NUTARIMO NR. 430 „DĖL APSISPRENDIMO LAIKOTARPIO, PER KURĮ UŽSIENIETIS, KAIP ESANTI AR BUVUSI SU PREKYBA ŽMONĖMIS SUSIJUSIŲ NUSIKALTIMŲ AUKA, TURI PRIIMTI SPRENDIMĄ, AR BENDRADARBIAUTI SU IKITEISMINIO TYRIMO ĮSTAIGA AR TEISMU, SUTIKIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO PAKARTOTINIO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimo Nr. 430 „Dėl Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas apsvaistytas 2026 m. rugsėjo 8 d. tarpinstituciniame pasitarime (2 klausimas) ir patikslintas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026 m. rugsėjo 7 d. išvadoje Nr. NV-2361 bei Viešojo valdymo grupės 2026 m. rugsėjo 6 d. pažymoje NV-2347 pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Pagal šias pastabas ir pasiūlymus patikslintas Nutarimo projektas papildomai darbo tvarka suderintas su šiais Vyriausybės kanceliarijos padaliniais, taip pat Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Nutarimo projekto esmė ir tikslai:

Nutarimo projektu siekiama:

1. Įgyvendinti 2026 m. gegužės 22 d. įsigaliojusias Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 22² straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatas ir nustatyti atsigavimo bei apsisprendimo laikotarpio suteikimo ir panaikinimo tvarką, įskaitant kompetentingų institucijų veiksmus, informavimo pareigas ir prekybos žmonėmis aukos sprendimo bendradarbiauti ar atsisakyti bendradarbiauti priėmimo tvarką.

2. Pavesti vidaus reikalų ministrui kartu su socialinės apsaugos ir darbo ministru patvirtinti prekybos žmonėmis aukų nustatymo, su tuo susijusių ikiteisminio tyrimo ypatumų ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos).

3. Rekomenduoti generaliniam prokurorui dalyvauti tvirtinant Rekomendacijas.

4. Rekomenduoti prokuratūrai vadovautis Nutarimo projekto 1 punkte nurodytu Atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimo ir panaikinimo užsieniečiui, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas), priimant sprendimus ir atliekant veiksmus, susijusius

su Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 22² straipsnio 1 dalyje nurodyto atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimu ir panaikinimu užsieniečiui, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, bei sprendimo bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga, prokuratūra ir teismu priėmimu.

5. Rekomenduoti nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti įgyvendinant Tvarkos aprašo nuostatas, susijusias su jų veiklos sritimi.

6. Atsisakyti papildomą administracinę naštą prekybos žmonėmis aukai keliančio reikalavimo raštu pateikti prašymą dėl pasinaudojimo atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpiu ir aiškiai įtvirtinti, kad šis laikotarpis suteikiamas, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras Rekomendacijose nustatyta tvarka pats nustato arba gauna pagrįstų duomenų apie tai, kad užsienietis yra ar buvo prekybos žmonėmis auka. Pažymėtina, jog Rekomendacijos yra patvirtintos Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. I-327/1V-1015/A1-758 „Dėl Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ypatumų ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų patvirtinimo“. Jos taikomos visoms prekybos žmonėmis aukoms. Tvarkos aprašo 3 punkte nuoroda į Rekomendacijas duodama dėl to, kad jose yra detalieji aprašyti ir įtvirtinti prekybos žmonėmis aukų požymiai, apibrėžtos prekybos žmonėmis aukų nustatymo gairės, prekybos žmonėmis nusikalstamų veikų ikiteisminio tyrimo ypatumai, nustatyta atsakingų institucijų, įstaigų ir organizacijų, taip pat nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo ir keitimosi informacija tvarka, įtvirtinta, kad prekybos žmonėmis aukoms būtina pagalba būtų suteikta nuo jų nustatymo momento.

7. Apibrėžti, jog nustačius, kad prekybos žmonėmis auka yra nelydimas nepilnametis užsienietis, šiai prekybos žmonėmis aukai atstovauja atstovas pagal įstatymą arba kitas teisėtas atstovas. Nustačius, kad prekybos žmonėmis auka yra užsienietis su negalia, kuriam reikalingas atstovavimas, šiai prekybos žmonėmis aukai atstovauja atstovas pagal įstatymą arba kitas teisėtas atstovas.

Tarptautinių rekomendacijų įgyvendinimas:

Pažymėtina, kad rengiant Nutarimo projektą buvo išanalizuotos Europos Tarybos Ekspertų grupės kovai su prekyba žmonėmis (angl. *Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings*, toliau – GRETA) Lietuvai pateiktos rekomendacijos ir siekta į jas atsižvelgti. GRETA vertinimu, šiuo metu galiojantis reikalavimas galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiam asmeniui pateikti rašytinį prašymą dėl atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimo sukuria papildomą administracinę naštą. 2024 m. GRETA atkreipė Lietuvos dėmesį, kad, vykdant įsipareigojimus pagal Europos Tarybos konvencijos dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis 13 straipsnį, atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis turėtų būti suteikiamas visiems užsieniečiams, kai yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jie yra prekybos žmonėmis aukos, nepriklausomai nuo jų prašymo pateikimo, taip sudarant galimybę šiems asmenims visapusiškai pasinaudoti Konvencijos 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais apsaugos ir pagalbos priemonėmis. GRETA taip pat pažymėjo, kad šis laikotarpis turi būti suteikiamas dar nebaigus galutinės aukos nustatymo procedūros, kai tik atsiranda pagrįstų priežasčių manyti, kad asmuo galėjo nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Atsižvelgiant į šias rekomendacijas, Nutarimo projektu siūloma atsisakyti reikalavimo pateikti rašytinį prašymą ir įtvirtinti atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimą kompetentingos institucijos iniciatyva, gavus pagrįstų duomenų, kad užsienietis yra ar buvo prekybos žmonėmis auka.

Įgyvendinimo mechanizmas:

Keičiamam nutarimui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Įgyvendinant Tvarkos aprašo nuostatas lygiagrečiai bus vadovaujamosi ir Rekomendacijomis. Tvarkos aprašo 15 punkte minima socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka yra nustatyta socialinės apsaugos

ir darbo ministro 2015 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. A1-461 „Dėl Užsieniečių, kaip esančių ar buvusių su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų aukų, jų apsisprendimo laikotarpiu apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Kitos aktualios nuostatos:

Nutarimo projekto nuostatos atitinka Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas.

Nutarimo projektu įgyvendinama 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis (atitikties lentelė pridedama).

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo atlikti nereikia.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Derinimo eiga:

Nutarimo projektas suderintas su Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, Nacionaline asociacija prieš prekybą žmonėmis, Nacionaline teismų administracija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija ir Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Kitų konsultavimosi su visuomene būdų nenumatoma.

Nutarimo projektą parengė VRM Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (0 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) patarėjas Rokas Urbanavičius (tel. (0 5) 271 7246, el. p. rokas.urbanavicius@vrm.lt) ir patarėjas Dainius Cicėnas (tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 12 lapų.
2. Atitikties lentelė, 8 lapai.

Vidaus reikalų ministras

Martynas Katelėnas